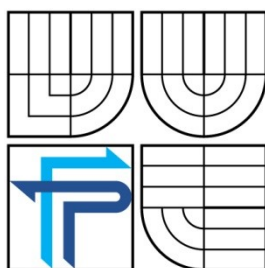

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV EKONOMIKY
FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF ECONOMICS

ÚČTOVÁNÍ VYBRANÝCH PROBLÉMŮ NA KAPITÁLOVÉM TRHU

SELECTED PROBLEMS OF CAPITAL MARKET ACCOUNTING

DIPLOMOVÁ PRÁCE
MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

VERONIKA BURIANOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

doc. Ing. ZDENĚK SOJKA, CSc.

BRNO 2010

SEM VLOŽTE ZADÁNÍ

Abstrakt

Cílem diplomové práce je provést zaúčtování konkrétních účetních operací, vyskytující se na kapitálových trzích. Na zvoleném podniku jsem se snažila názorně na konkrétních účetních případech ukázat zaúčtování zvolených případů.

Abstract

The purpose of this thesis is to post particular accounting entries that take place on capital markets. Using specific accounting transactions and a specific business entity as examples, I attempted to demonstrate the process of posting selected transactions.'

Klíčová slova

Cenné papíry, akcie, dluhopis, účtování

Key words

Stocks and bonds, stocks, bonds, accounts,

Bibliografická citace

BURIANOVÁ, V. *Účtování vybraných problémů na kapitálovém trhu*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2010. 80 s. Vedoucí diplomové práce Doc. Ing. Zdeněk Sojka, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně, dne 20.května 2010

.....
podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala doc. Ing. Zdeňkovi Sojkovi, CSc. za odbornou pomoc při vypracovávání této diplomové práce.

OBSAH

<u>Úvod.....</u>	<u>8</u>
<u>1. Teoretická východiska práce.....</u>	<u>10</u>
1.1. Ekonomický systém.....	10
1.2. Základní typy trhů.....	12
1.3. Druhy investic.....	14
1.3.1 Reálné investice.....	14
1.3.2 Finanční investice.....	14
1.4 Finanční trh.....	15
1.5 Subjekty vystupující v rámci finančního trhu.....	17
1.5.1 Česká národní banka.....	17
1.5.2 Obchodní banky.....	18
1.5.3 Nebankovní spořitelní instituce.....	20
1.5.4 Pojišťovací instituce.....	20
1.5.5 Instituce kolektivního investování.....	22
1.6 Trh cenných papírů.....	24
1.6.1 Primární trh cenných papírů.....	25
1.6.2 Sekundární trh cenných papírů.....	26
1.6.3 Druhy cenných papírů.....	29
<u>2. Analýza současné situace.....</u>	<u>43</u>
<u>3. Vlastní návrhy řešení.....</u>	<u>44</u>
3.1 Účetní specifika cenných papírů.....	44
3.2 Oceňování cenných papírů.....	45
3.3 Účtování cenných papírů.....	46
3.3.1 Účtování dluhopisů.....	46
3.3.2 Účtování akcií.....	55
3.3.3 Účtování směnek.....	58
<u>4. Závěr.....</u>	<u>64</u>
<u>5. Seznam použitých zdrojů.....</u>	<u>66</u>
<u>Příloha č.1.....</u>	<u>68</u>

Úvod

Finanční trh je trhem, kde se střetávají subjekty poptávající finanční prostředky se subjekty nabízející finanční prostředky. Finanční trh není viditelný. Platí zde princip, že někdo ztratí, jiný vydělá. Hybnou silou jsou peníze. Finanční trh lze systematizovat dle různých hledisek. Nejběžnější členění však vychází z finančních dokumentů, které se na jednotlivých finančních trzích obchodují. V rámci finančního trhu rozlišujeme tedy trh peněžní a trh kapitálový a nelze opomenout další významné trhy jako trh devizový a trh drahých kovů.

Základní charakteristikou peněžního trhu je jeho krátkodobost. Finanční nástroje obchodovatelné na tomto trhu jsou splatné zpravidla do jednoho roku. Hlavním úkolem peněžního trhu je financovat provozní kapitál podniků a poskytovat krátkodobé úvěry domácnostem či vládám příslušných států. Peněžní trh poskytuje také finance jak na nákup cenných papírů, tak také na nákup komodit.

Oproti tomu kapitálový trh je určený pro uskutečňování finančních operací s dlouhodobými finančními nástroji, které mají povahu investic. Kapitálový trh má za úkol poskytovat střednědobé a dlouhodobé úvěry a jsou na něm obchodovány dlouhodobé cenné papíry. Nástroje kapitálového trhu bývají zpravidla rizikovější než nástroje trhu peněžního, což je způsobeno velikostí peněžní částky, která byla investorem vložena a také s ohledem na dlouhý časový horizont jejich splatnosti.

Může se zdát, že finanční trh nikterak nesouvisí s účetnictvím podniku. Mnozí ekonomové opomíjejí základní podstatu finančních trhů, která spočívá v aktivech, závazcích a kapitálu. Účetnictví tvoří základní informaci o podniku, na základě které může např. banka poskytnout úvěr. Účetnictví sice nevytváří přímo žádné hodnoty, ale jejich produktem jsou účetní výkazy, které mají za úkol především informovat zájmové skupiny o finanční situaci podniku, o jeho hospodaření.

Cílem diplomové práce je vysvětlit a popsat zaúčtování jednotlivých konkrétních problémů na kapitálovém trhu. Toto zaúčtování provedu na konkrétním podniku, právnické osobě, vedoucí účetnictví.

Teoretická východiska práce

Tuto část práce budu věnovat stručnému vymezení ekonomického systému, budu charakterizovat základní typy trhů, investic. Hlavní pozornost věnuji vymezení finančního trhu, subjektům, pohybujícím se na něm a především trhu cenných papírů.

Analýza problému a současné situace

Cílem této kapitoly je představit zkoumaný podnik, jeho předmět činnosti.

Vlastní návrhy řešení

V této části budu na skutečných případech řešit problematiku zaúčtování nakoupených cenných papírů ve vybrané společnosti.

Závěr

Závěr slouží pro stručné shrnutí všech poznatků, které se vyskytly při řešení problematiky účtování na kapitálových trzích.

1. Teoretická východiska práce

1.1. Ekonomický systém

Ekonomický systém resp. typ ekonomiky značí všeobecný způsob uspořádání hospodářské činnosti. Pojem ekonomický systém může mít dvojí význam. Může označovat jak samotnou teoretickou definici tak typ ekonomiky. Rozlišujeme ekonomické systémy zvykové, příkazové, tržní a smíšené. S posledním typem se v praxi setkáváme nejčastěji.

Zde je nutné upozornit, že každý existující finanční systém je vždy nedílnou součástí ekonomického systému.

Shora uvedené základní ekonomické systémy se liší tím, jak odpovídají na základní ekonomické otázky:

- co a kolik se bude vyrábět,
- jak a s jakým rozdělením zdrojů se bude vyrábět,
- jak se výsledný produkt rozdělí.

U každého výrobního procesu rozlišujeme jeho vstupy a výstupy. Za prvotní vstupy jsou ve smyslu poznatků ekonomické teorie považovány práce a půda včetně přírodních zdrojů, vedle nichž potom existují i takové zdroje, které musely být ještě před tím, než se samy staly výrobními zdroji nejprve vyrobeny a jsou tudíž samy výstupy předchozí výroby.¹ Nazýváme je kapitálovými statky, resp. kapitálem.

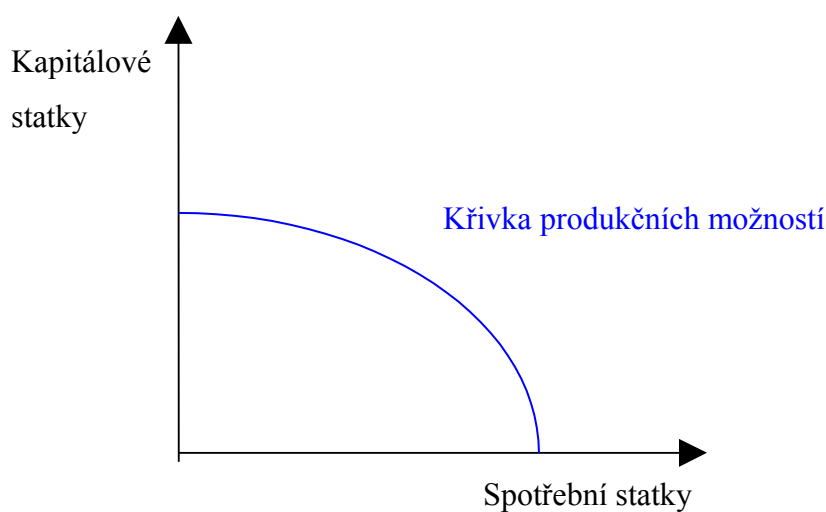
Každá společnost má omezené zdroje a stojí proto před rozhodnutím, co vyrobit a v jakém množství. Struktura výrobků i poskytovaných služeb je dána poptávkou kupujících. Výrobci, aby si zajistili své přežití a případně další rozvoj, se snaží kupujícím vyjít vstříc a přizpůsobit své výrobky či služby poptávce.

---

¹) REJNUŠ O. Úvod do teorie finančního trhu, 2003, s.12

Jednotlivé podniky mají volbu technologií. Záleží pouze na zvážení jaké výrobní faktory použijí a jaké považují za nejefektivnější. Je známou pravdou, že lidské pracovní síly patří k těm nejdražším, proto podniky v poslední době usilují o větší mechanizaci.

Společnost jako celek vyrábí efektivně, pokud se její produkce pohybuje na křivce produkčních možností.

Graf 1 : Hranice produkčních možností

Křivka produkčních možností vyjadřuje kombinace spotřebních a kapitálových statků, které je možné vyrobit s danými zdroji. Z grafu je zřejmé, že pokud bude společnost zvyšovat produkci spotřebních statků, musí omezit výrobu kapitálových statků. Společnost nemůže vyrobit větší množství spotřebních statků, aniž by snížila množství výroby kapitálových statků. Tato definice platí i obráceně. Omezení produkce spotřebních statků umožní zvýšení produkce kapitálových statků.

1.2. Základní typy trhů

V rámci ekonomického systému působí :

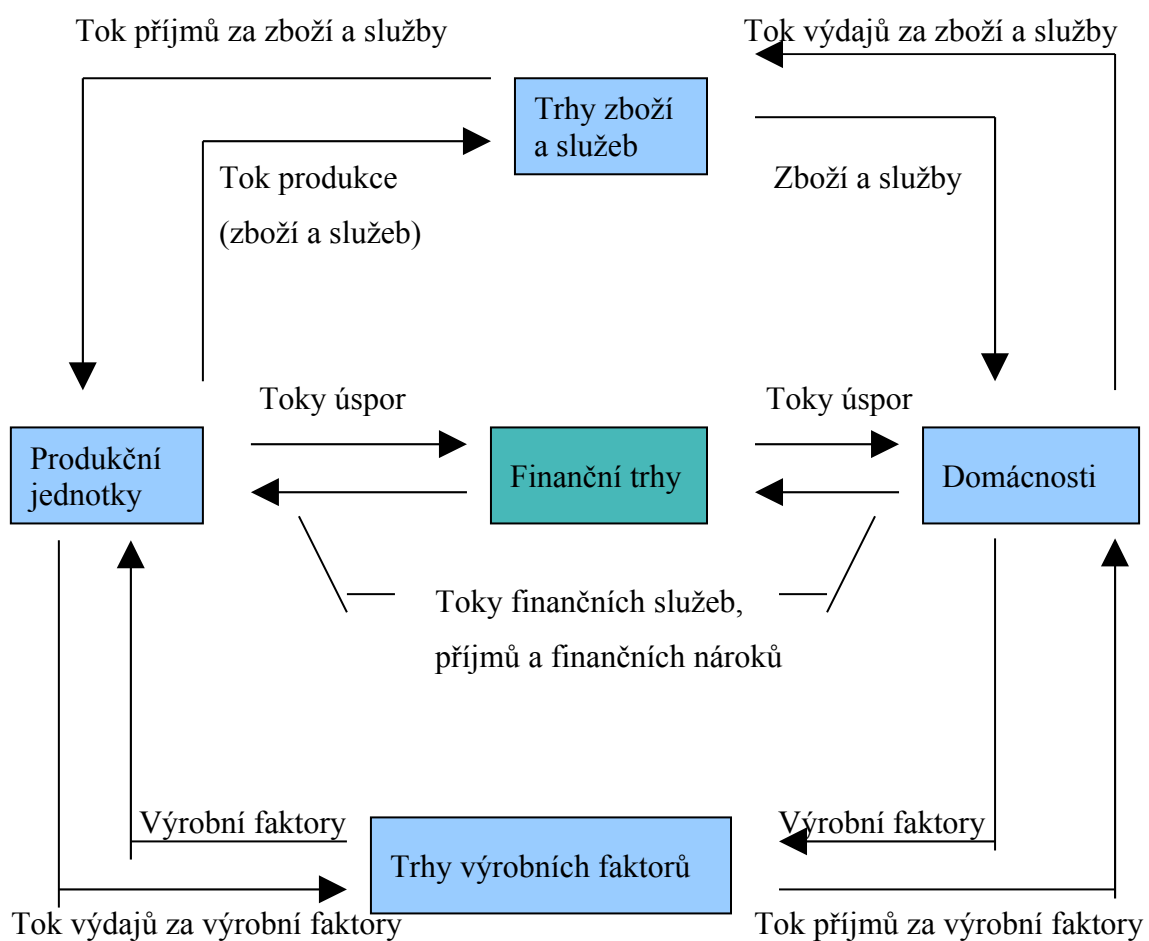
- trhy zboží a služeb,
- trhy výrobních faktorů (práce, půda a fyzický kapitál)
- a finanční trhy (trhy finančního kapitálu).

Trhy jsou v ekonomicky vyspělých státech zodpovědné za efektivní alokaci omezených zdrojů a poskytování služeb a zboží. Trhy zboží a služeb a obdobně také trhy výrobních faktorů určují na základě nabídky a poptávky ceny obchodované produkce, přičemž jakékoliv změny těchto cen mají zpětný vliv na ekonomické subjekty, na jejich chování.

Finanční trh je citlivým barometrem prosperity a neúspěchů hospodářského vývoje.² Na finančních trzích dochází ke směně různých finančních instrumentů za peníze. Primárním úkolem finančního trhu je zprostředkovat přesun finančních prostředků od půjčovatелů peněz (domácnosti) k vypůjčovatелům (firmy). Finanční trh je součástí každého tržního systému. Soustřeďuje se zde nabídka a poptávka po finančních instrumentech. Charakteristická je jeho vzájemná provázanost nabídky a poptávky po finančních prostředcích. Dojde-li ke změně nabídky finančních prostředků, odrazí se to následně v poptávce po zboží a službách a to sebou přinese také změnu poptávky po výrobních faktorech.

---

²) JÍLEK, J. Finanční trhy a investování, 2009, s.63

Graf 2: Působení trhů zboží a služeb, trhů výrobních faktorů a finančních trhů v rámci ekonomického systému

Zdroj : REJNUŠ, O.: Teorie a praxe obchodování s cennými papíry

1.3. Druhy investic

Investici je možno chápat jako záměrné obětování jisté dnešní hodnoty (zpravidla přesně určeného množství peněžních prostředků) za účelem získání vyšší hodnoty budoucí.³

Investice členíme na investice reálné a na investice finanční.

1.3.1 Reálné investice

Reálné investice jsou vázány na určité předměty, především nemovitosti, drahé kovy, umělecké předměty a nerostné suroviny nebo jsou vázány na určitou konkrétní činnost, do podnikání. Reálné investice jsou vyhledávány investory především v období hospodářské nejistoty a při hrozbě vysoké míry inflace.

1.3.2 Finanční investice

U finančních investic se ve své podstatě vždy jedná o kombinaci vlastností peněz, majetkových aktiv a dlužních dokumentů.⁴ Tedy do oblasti finančních investic řadíme půjčky, úvěry, cenné papíry. Co se týče cenných papírů, pak nejčastěji se jedná o veřejně obchodovatelné cenné papíry.

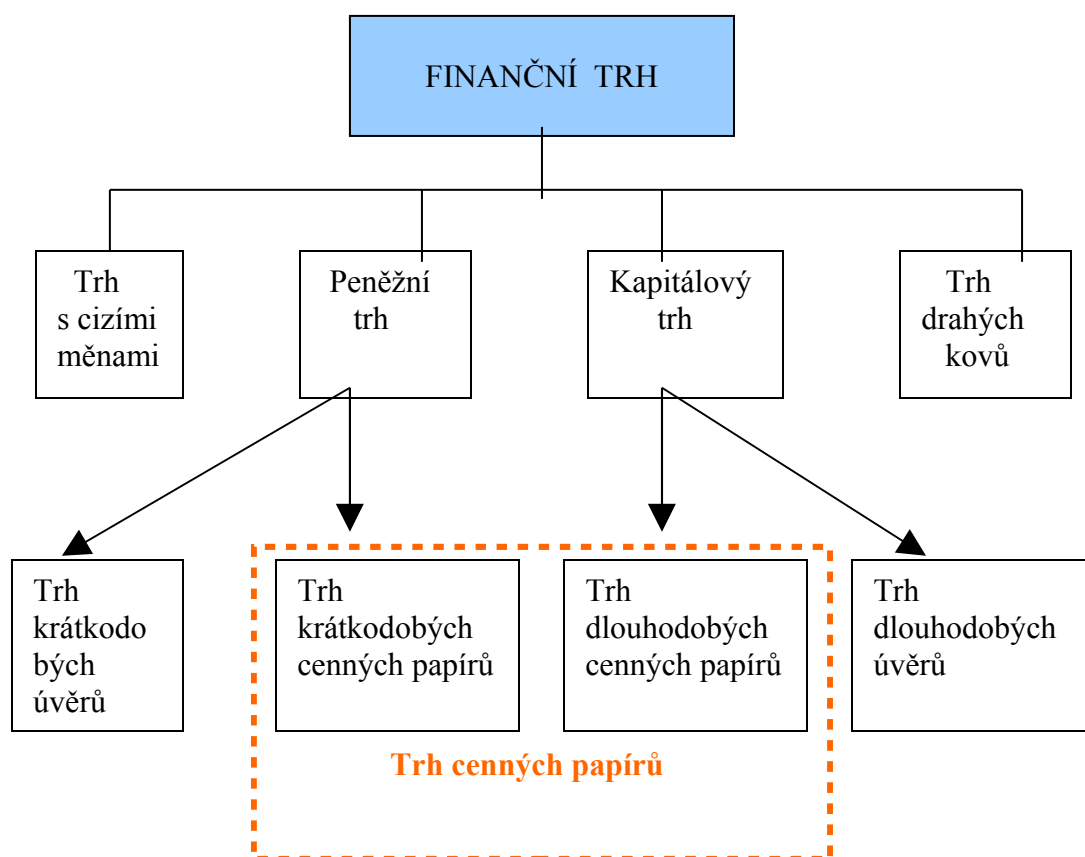
³) REJNUŠ, O. Základy teorie finančních investic, 2004, s.12

⁴) REJNUŠ, O. Teorie a praxe obchodování s cennými papíry, 2001, s.16

1.4 Finanční trh

Finanční trh je nedílnou součástí celého finančního systému. Jak jsem řekla již v úvodu, finanční trh je trhem, kde se střetávají subjekty poptávající finanční prostředky se subjekty nabízející finanční prostředky.

Na finančním trhu fungují další trhy, které se od sebe liší především délkou splatností instrumentů, které se na nich obchodují. Jedná se o trh peněžní (money market), který se vyznačuje krátkodobostí a trh kapitálový (capital market), který je určen především pro operace s dlouhodobými cennými papíry. Vedle peněžního a kapitálového trhu řadíme ještě pod finanční trh trh s cizími měnami (valutové a devizové trhy) a trh drahých kovů (především zlato, stříbro, platina a paládium).

Graf 3: Základní členění finančního trhu

Zdroj : REJNUŠ, O.: Úvod do teorie finančního trhu

1.5 Subjekty vystupující v rámci finančního trhu

V rámci finančního trhu působí řada ekonomických subjektů, především finančních zprostředkovatelů, poskytující svým klientům finanční služby. Vedle finančních zprostředkovatelů působí v rámci finančního trhu subjekty, které svou činností vytvářejí prostředí pro efektivní fungování finančního trhu.

Podle specializace činností rozlišujeme subjekty finančního zprostředkování a to obchodní banky, nebankovní spořitelní instituce, pojišťovací instituce, instituce kolektivního investování a ostatní finanční instituce.

1.5.1 Česká národní banka

V České republice, jako i v ostatních tržních ekonomikách existuje dvoustupňová bankovní soustava (u nás od roku 1990). Ta je tvořena Centrální bankou České republiky a ostatními obchodními bankami. Bankovní systém je velmi přísně regulován a obchodním bankám je v naší republice, jako i v ostatních zemích, věnována značná pozornost.

Českou národní banku (ČNB) označujeme jako banku bank, neboť je ústřední bankou České republiky. Vykonává dohled nad finančním trhem. Hlavním cílem ČNB je péče o cenovou stabilitu a v souladu s ním ČNB určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled.⁵

Česká národní banka využívá k prosazování svých cílů řadu nástrojů. Tyto nástroje dělíme na přímé (administrativní) a nepřímé (tržní).

K nepřímým (tržním) nástrojům řadíme diskontní nástroje, které souvisí s úvěrovou činností banky, tedy úrokové sazby, za kterou ČNB půjčuje jen obchodním bankám.

---

⁵) <http://www.cnb.cz/cs/index.html>

Dále se jedná o operace na volném trhu, především nákup a prodej cenných papírů, repo obchody a reverzní repo obchody. Třetím nepřímým nástrojem jsou povinné minimální rezervy, kdy 2% všech vkladů, co obchodní banky mají, musí být uloženy u ČNB ve formě povinné minimální rezervy. Tyto peníze působí protiinflačně a jsou mimo oběh. Dalším neméně významným nástrojem jsou konverze a swapy cizích měn a posledním nástrojem jsou intervence ve prospěch či neprospěch devizového kurzu, což značí záměrné ovlivňování vývoje devizového kurzu.

Česká národní banka využívá k prosazování svých cílů vedle nepřímých nástrojů také přímé neboli administrativní nástroje. Tyto nástroje bývají zřídka použity, a pokud ano, pak to svědčí o selhání nepřímých nástrojů ČNB. K přímým nástrojům řadíme především pravidla likvidity (používá se z důvodu zajištění likvidity obchodních bank), úvěrové kontingenty (tento nástroj spočívá v jasném stanovování úvěrových stropů pro obchodní banky). Úrokové limity jako další přímý nástroj značí situaci, kdy ČNB direktivně stanoví obchodním bankám maximální nebo minimální úrokové sazby. A posledním přímým nástrojem jsou povinné vklady, které se vztahují na některé centrální orgány nebo orgány místní samosprávy. Jedná se o povinnost ukládat vklady či provádět platební transakce přes ČNB.

1.5.2 Obchodní banky

Základním cílem obchodních bank je provádět bankovní operace a bankovní služby s cílem maximalizace tržní hodnoty akcií. Banku můžeme označit za finančního zprostředkovatele, který zprostředkovává obchody mezi jednotlivými ekonomickými subjekty. Vedle funkce finančního zprostředkovatele plní obchodní banky další funkce jako např. emise bezhotovostních peněz při poskytování bankovního úvěru, provádění platebního styku či zprostředkování finančního investování.

Mezi operace obchodních bank patří depozitní služby (pasivní úvěrové operace), kdy obchodní banka je v pozici dlužníka a platí úroky z vkladů. Dále úvěrové operace, které jsou pravým opakem. Banka je v pozici věřitele a od svých klientů získává úroky

z poskytnutých úvěrů. Významnou operací obchodních bank jsou převody peněz klientů.

Obchodní banky jako podnikatelské subjekty dodržují tři základní zásady své činnosti a to jsou zásada rentability (banky usilují o dosažení zisku), zásada likvidity (schopnost banky dostát svým závazkům) a zásada jistoty (banky postupují řadu rizik, jejich úkolem je tato rizika minimalizovat).

Obchodní banky mají vedle příjmů z poskytování úvěrů ještě další příjmy ze svých produktů. Radíme sem:

- založení a správa účtů klientů (jedná se především o založení a správu běžných účtů, termínovaných účtů, devizových účtů aj.),
- bezhotovostní platební styk tuzemský (např. příkaz k úhradě, trvalý příkaz k úhradě, souhlas s inkasem atd.),
- bezhotovostní platební styk se zahraničím (úhrady formou dokumentárního inkasa či dokumentárního akreditivu, příkazem k úhradě),
- platební karty (dnes již zcela běžná služba, umožňují operativní výběr hotovosti z účtu, k nejvýznamnějším kartovým systémům patří Europay/MasterCard, VISA, American Express),
- šeky (můžeme je označit za cenné papíry, rozlišujeme soukromé a bankovní šeky),
- homebanking (klient sám komunikuje se svojí bankou, kontroluje stav na účtu a zadává příkazy bez nutnosti osobní účasti v bance a to po celých 24 hodin denně. Tato komunikace se děje za podpory sítě internet buďto napojením domácího počítače klienta nebo komunikací přes mobilní telefon.),
- směnárenská činnost (výměna deviz a valut vyhlášeným kurzem banky)
- devizové operace (jedná se o bezhotovostní platební styk v cizích měnách)
- obchodování s cennými papíry,
- bezpečnostní schránky
- či informační a poradenská činnost.

1.5.3 Nebankovní spořitelní instituce

Jak již bylo řečeno, vedle subjektů vystupujících v rámci finančního trhu působí celá řada institucí, mimo jiné také nebankovní spořitelní instituce, které obchodním bankám v mnoha ohledech svých činností konkurují. Jejich činnost se výrazně projevuje zejména na některých specifických dílčích segmentech finančního trhu, jako je např. trh s hypotékami, trh s osobními úsporami apod.⁶ Uvedené nebankovní instituce, označované někdy jako „near banks“, jsou zakládány obvykle z důvodu vyhnout se přísným regulačním pravidlům platným pro obchodní banky.⁷

Radíme sem úvěrová družstva (tzv. kámpeličky, nepodléhaly bankovnímu doзору, i když pracovaly jako banky). Úvěrová družstva fungují na členském principu a jsou zakládány především z důvodu umožnit klientům přístup k úvěru. Úvěrová družstva působí po celém světě, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o subjekty působící na finančním trhu, jsou ve vyspělých státech přísně regulovány státem.

Nebankovní spořitelní instituce se mohou od sebe lišit z hlediska svého poslání a činnosti. Můžeme zde najít hypoteční banky, pozemkové banky, železniční banky, komunální banky či splátkové banky aj.

1.5.4 Pojišťovací instituce

Důležitost pojišťovacích institucí se neustále celosvětově zvyšuje. Tyto instituce jsou důležité z několika důvodů a to především poskytují finanční bezpečnost (klienti mají možnost pojistit se proti nepředvídatelným událostem) a vzhledem k objemu obhospodařovaných finančních prostředků mají obrovský dopad na investování do dlouhodobých cenných papírů.

---

⁶) REJNUŠ, O. Úvod do teorie finančního trhu, 2003, s.85

⁷) tamtéž, s.85

Rozlišujeme dva druhy pojišťovacích institucí:

- 1) Pojišťovny
- 2) Penzijní fondy

1.5.4.1 Pojišťovny

Každá pojišťovna musí ze zákona mít udělenou licenci Českou národní bankou pro výkon své činnosti. Přestože z právního hlediska lze jejich činnost charakterizovat tak, že na sebe přebírají rizika vyplývající z uzavřených pojistných smluv, z hlediska principu je pojištění založeno na agregaci nezávislých pojistných událostí, neboli na vzájemném rozložení rizika mezi velké množství pojištěných.⁸

Pojišťovny rozlišujeme z hlediska jejich širě zaměření na specializované (specializace na určitý druh, odvětví pojištění nebo skupinu pojištěných) a na univerzální (pojištění všech druhů rizik). Avšak z hlediska směrnic Evropské unie jsou pojišťovny členěny na:

- pojišťovací společnosti životních pojištění (pojištění pro případ smrti, dožití a smíšené životní pojištění)
- a pojišťovací společnosti neživotních pojištění (pojištění úrazová, zdravotní a nemocenská, majetková a odpovědnostní)

1.5.4.2 Penzijní fondy

Penzijní fondy jsou licencované finanční instituce, které také podléhají přísné státní regulaci.

Rozlišujeme :

- penzijní pojištění
- a penzijní připojištění

Penzijní pojištění dělíme na bezfondové (dávky se vyplácejí důchodcům z průběžně placených příspěvků zaměstnavatelů a zaměstnanců. Tento systém funguje i v ČR,

---

⁸) REJNUŠ, O. Úvod do teorie finančního trhu, 2003, s.87

odvody jsou přímo z výplat), fondové (placené příspěvky jsou shromažďovány přímo v penzijním fondu a vypláceny se značným zpožděním) a kombinované.

Pod pojmem penzijní připojištění rozumíme shromažďování penzijních prostředků od účastníků penzijního připojištění a také od státu a následné nakládání s těmito finančními prostředky a vyplácení dávek. Tato činnost je charakteristická pouze pro penzijní fondy. Klienti penzijních fondů si odkládají volné finanční prostředky do doby, kdy dosáhnou důchodového věku, aby si tak zajistili budoucí finanční zdroje.

1.5.5 Instituce kolektivního investování

Kolektivní investování je v České republice vymezeno zákonem č.189/2004 Sb., o kolektivním investování

Kolektivním investováním se rozumí podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků upisováním akcií investičního fondu nebo vydáváním podílových listů podílového fondu, investování na principu rozložení rizika a další obhospodařování tohoto majetku⁹.

Kolektivní investování je tedy podnikání, jehož výlučným předmětem je shora uvedeným zákonem vymezené shromažďování peněžních prostředků, jejich ukládání, jakož i zcizování majetkových hodnot, které byly nabyty tímto ukládáním, za jiné majetkové hodnoty.

V ČR vznikají první fondy kolektivního investování na počátku 90.let 20tého století a to díky kuponovým privatizacím. Toto období je však také nechvalně spjaté s kauzami vytunelovaných fondů. Významné změny se fondy dočkaly okamžikem vstupu ČR do Evropské unie, kdy došlo k harmonizaci českých zákonů s těmi evropskými.

---

⁹⁾ § 2 odst. 1a) zákona č.189/2004 Sb., o kolektivním investování

Rozlišujeme 4 základní příčiny kolektivního investování¹⁰ :

Rozložení rizika – fondy mají možnost vložit své prostředky do několika různých druhů investičních instrumentů, čímž dochází k diverzifikaci rizika, tzn. ke snížení .

Profesionalita – fondy by měli řídit odborníci s potřebnými znalostmi.

Čas – správa portfolia je časově náročná.

Náklady – fondy konkurují v porovnání s individuálními investory v nižších transakčních nákladech, neboť obchodují ve velkých objemech.

K základním subjektům kolektivního investování řadíme investiční fond a podílový fond.

Investiční fond je právnickou osobou, má formu akciové společnosti. Akcionáři investičního fondu mají stejná práva a povinnosti jako akcionáři kterékoliv jiné akciové společnosti. Akcie investičních fondů se obchodují na veřejném trhu. Stanovy společnosti nemohou omezit jejich převoditelnost.

Investiční fond není oprávněn ze svého majetku poskytovat dary, úvěry ani používat svého majetku k zajištění závazků třetích osob.

Investiční společnost shromažďuje finanční prostředky prodejem podílových listů. Z nich pak vytváří **podílové fondy**. Jedna investiční společnost může založit několik podílových fondů. Nákupem podílových listů se subjekt stává podílníkem fondu, nikoli členem akciové společnosti, což má za následek, že se nemůže podílet na jejím řízení. Zde je také nutné zdůraznit, že podílový fond nemá na rozdíl od investičního právní subjektivitu.

Jak investiční, tak také podílové fondy můžeme členit z mnoha různých pohledů.¹¹ Nejvýznamnější členění je na :

- fondy uzavřeného
- a fondy otevřeného typu.

---

¹⁰⁾ POLÁCH J. Peněžní kapitálové trhy, 2002, str.277

¹¹⁾ REJNUŠ, O. Úvod do teorie finančního trhu, 2003, s.97

U otevřených fondů není počet emitovaných listů nijak omezen a držitel má právo na odkoupení svého listu investiční společností. Ta je povinna odkoupit list okamžitě a bez zbytečného odkladu, nejpozději však do jednoho měsíce ode dne uplatnění práva na jeho odkoupení.

U uzavřeného podílového fondu nebo investičního fondu je objem emise listů určen dobou jejich emise a také minimálním počtem vydaných kusů. Komise pro cenné papíry může povolit vznik nového uzavřeného podílového či investičního fondu jenom na dobu určitou, nepřesahující dobu deseti let.

Držitel však nemá právo na zpětné odkoupení podílového nebo investičního listu, jako u otevřeného fondu, listy uzavřeného podílového či investičního fondu jsou ze zákona obchodovatelné na veřejném trhu.

1.6 Trh cenných papírů

V návaznosti na téma své diplomové práce bych se nyní ráda zaměřila na trh cenných papírů.

Cenný papír je listina, popř. také pouhý záznam v evidenci cenných papírů, která představuje pohledávku vlastníka vůči tomu, kdo cenný papír emitoval, vydal.

Cenné papíry můžeme tedy označit jako listiny vystavené ve formě a způsobem stanoveným zákonem, se kterými je spojeno právo takovým způsobem, že bez této listiny nemůže být právo ani uplatněno, ani převedeno na někoho jiného.¹²

Jak jsem již uvedla, trh cenných papírů spadá jak pod peněžní trh (krátkodobé cenné papíry), tak také pod kapitálový trh (obchodování s dlouhodobými cennými papíry). Trh cenných papírů rozlišujeme dle několika různých hledisek.

---

¹²⁾ PUJMAN, L. Cenné papíry problematika zdaňování a účtování, 1997, s.8

Podle toho, jedná-li se o nové emise cenných papírů poprvé uváděné na finanční trh, nebo se obchoduje s cennými papíry již dříve vydanými, je možno rozlišovat primární a sekundární trhy cenných papírů, a to bez ohledu na to, zda se jedná o krátkodobé cenné papíry peněžního, nebo dlouhodobé cenné papíry kapitálového trhu.¹³

Obchodování na primárních či sekundárních trzích může být veřejné nebo neveřejné, smluvní.

1.6.1 Primární trh cenných papírů

Primární trh je tedy trhem, na kterém se obchodují nově emitované cenné papíry. Na tomto trhu je tedy emitentem nabízeno něco, co vznikne pouze za předpokladu, že emitovaný cenný papír najde svého prvního nabyvatele. Nelze předem stanovit přesnější odhad zájmu o emisi.

Tímto způsobem si především velké společnosti a stát opatřují peníze.

Prodej takto nově emitovaných cenných papírů může provádět buďto sám emitent nebo může využít finančního zprostředkovatele.

1.6.1.1 Veřejný primární trh cenných papírů

Na veřejný primární trh, na kterém se obchodují nově emitované cenné papíry, umisťují emitenti své cenné papíry třemi způsoby:

- a) Prodej za fixní cenu – tento způsob je náročný a nedokonalý, protože emitent bez možnosti správného odhadu ceny, musí prodejní cenu předem stanovit. Vzniká zde riziko dvojí, jak z převahy poptávky díky stanovení nízké prodejní ceny, tak také riziko malému zájmu o koupi v důsledku stanovení vysoké prodejní ceny.

---

¹³) REJNUŠ, O. Úvod do teorie finančního trhu, 2003, s.35

- b) Tendr – při této metodě je emitent povinen předem oznámit celkovou hodnotu upisovaných cenných papírů a především ohlásit jejich minimální cenu. Následně zájemci zasílají své nabídky maximálních cen, které jsou ochotni za nabízené cenné papíry zaplatit a také o jaké množství mají zájem. Všechny nabídky jsou poté seřazeny sestupně od nejvyšší nabízené ceny a od bodu, kdy bylo dosaženo celkové hodnoty úpisu, jsou ostatní nabídky odmítnuty.
- c) Aukce – zásadní rozdíl oproti tendru je v tom, že u aukce musejí být zájemci osobně přítomni a musejí se také aktivně zapojit do děje. Rozlišujeme holandskou aukci, kde dochází k postupnému snižování vyvolávací ceny a známější americkou aukci, charakteristickou zvyšováním vyvolávací ceny.

1.6.1.2 Neveřejný primární trh cenných papírů

Neveřejný primární trh cenných papírů je specifický obchodováním tzv. uzavřených emisí. Emitent je předem dohodnutý s investory na odkoupení svých nově emitovaných cenných papírů.

1.6.2 Sekundární trh cenných papírů

Sekundární trhy cenných papírů jsou doplňkem primárních trhů cenných papírů, poskytují informace o ceně. Obchoduje se na nich s již dříve emitovanými cennými papíry. Tento trh je objemnější a je nutné zdůraznit jeho provázanost s primárním trhem, neboť pro každý sekundární trh musí existovat také trh primární.

Ekonomickou funkcí sekundárního trhu s cennými papíry je změna struktury jejich vlastníků.¹⁴ Emitent není nikterak dotčen transakcemi a ani nemá právo jakkoliv ovlivnit případné nákupy či prodeje. Veškeré transakce na sekundárním trhu se vypořádávají pouze mezi vlastníky.

---

¹⁴) JÍLEK, J. Finanční trhy a investování, 2009, s.108

1.6.2.1 Veřejný sekundární trh cenných papírů

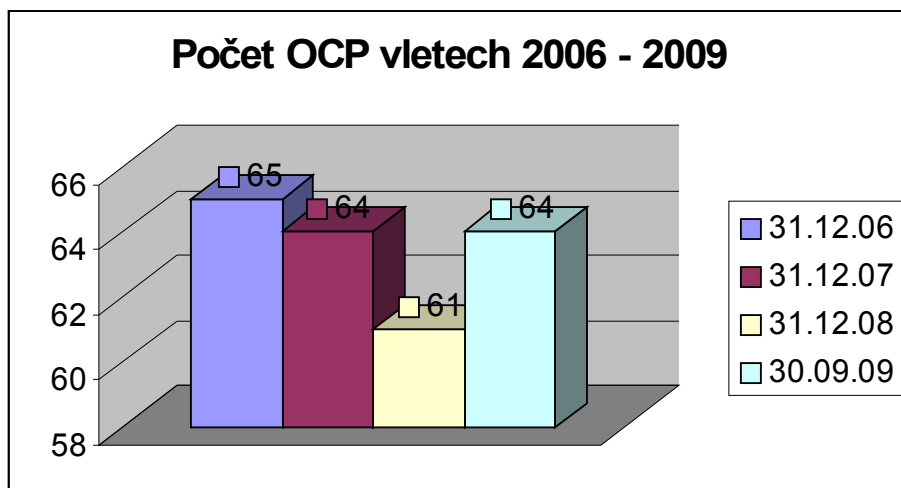
Obchodování s již vydanými cennými papíry na sekundárním trhu veřejném se děje buď na organizovaných či neorganizovaných trzích.

Organizované veřejné trhy sekundární jsou představovány burzami, jako vrcholovými institucemi a jinými mimoburzovními licencovanými organizacemi, jako např. RM-systém a.s.. Pro obchodování s cennými papíry v České republice je zapotřebí zvláštní licence, kterou uděluje Česká národní banka. Obchodníci s cennými papíry, ve zkratce OCP, činí obchodní transakce na účet klientů a výhradně dle jejich pokynů. Krátce po kuponové privatizaci vzniklo v České republice na 500 obchodníků s cennými papíry. Tento počet se během několika let musel nutně zredukovat, neboť při tomto velkém počtu se nemohli všichni obchodníci uživit. V posledních letech se počet OCP pohybuje okolo 60.

	31.12.06	31.12.07	31.12.08	30.09.09
Obchodníci s cennými papíry celkem k datu	65	64	61	64
z toho v nucené správě	0	0	0	0
Počet vzniklých ¹⁾ subjektů ve sledovaném období	0	1	1	4
Počet zaniklých ²⁾ subjektů ve sledovaném období	5	2	4	2

Tab.1: Obchodníci s cennými papíry celkem k datu

Zdroj: www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/zakl_informace_o_fin_sektoru/obchodnici_s_cp/index.html

Graf 4: Počet obchodníků s cennými papíry v letech 2006 – 2009

Zdroj: www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/zakl_informace_o_fin_sektoru/obchodnici_s_cp/index.html

Neorganizované veřejné trhy sekundární

Veřejné trhy sekundární neorganizované nejsou zákonodárstvím tak silně regulované, jako organizované trhy veřejné sekundární a je zde obchodovaná převážná část cenných papírů. Obchodování probíhá na tzv. OTC-trzích (over the counter market). Na těchto trzích dochází k dvoustranným dohodám mezi prodávajícími a kupujícími a vzhledem k tomu, že podmínky obchodu nejsou standardizovány, jak je tomu na organizovaných trzích, je možné vyjít vstříc individuálním požadavkům klientů. Z tohoto důvodu se obchodníci soustřeďují především na obchodování na OTC-trzích. V současnosti patří k významným mimoburzovním obchodníkům např. Patria Finance.

1.6.3 Druhy cenných papírů

Rozlišujeme několik druhů cenných papírů. Základním kritériem třídění cenných papírů je obsah hlavních práv, která zákon s cenným papírem spojuje.¹⁵

Zákon o cenných papírech č. 591/1992 Sb., v §1, odst.1 vymezuje konkrétní druhy cenných papírů. Jimi jsou:

- akcie,
- zatimní listy,
- poukázky na akcie,
- podílové listy,
- dluhopisy,
- investiční kupóny,
- kupóny,
- opční listy,
- směnky,
- šeky,
- náložné listy,
- skladištní listy
- a zemědělské skladní listy

1.6.3.1 Akcie

Akcie je cenným papírem. Majitel akcie, akcionář, vložil určitý kapitál do konkrétní akciové společnosti, což ho opravňuje mimo jiné podílet se na zisku společnosti formou dividend, účastnit se na řízení společnosti, příp. se podílet na likvidačním zůstatku v okamžiku likvidace společnosti. Zde je nutné podotknout, že akcionáři neručí za závazky společnosti.

---

¹⁵⁾ PUJMAN, L. Cenné papíry problematika zdaňování a účtování, 1997, s.10

Rozlišujeme několik druhů akcií:

- kmenové – obvykle nejsou splatné a investorovi zajišťují příjem hotovosti formou dividend. V případě prodeje se investor může dostat jak do kapitálové ztráty, tak také do kapitálového zisku.
- prioritní – s právem na výplatu dividend či na privilegovaný podíl na likvidačním zůstatku.
Hlavním rozdílem od kmenové akcie je, že pokud se vyplácí dividendy, prioritní akcie mají při výplatě dividend přednost před kmenovými akciemi.¹⁶
- zaměstnanecké – do roku 2000 byly vydávány pro zaměstnance, převážně měly zvýhodněnou cenu a sloužily coby motivační prvek. Nyní se již nevydávají.
- zlaté – vydávány na počátku 90-tých let a byly spojené s privatizací státních podniků. Dnes již nejsou.

Akcie mají dvojí podobu:

- 1) listinnou (fyzické listiny)
- 2) nebo zaknihovanou (pouze jsou registrované v některém registru cenných papírů)

Z hlediska formy rozlišujeme akcie na:

- a) *akcie na jméno* – jsou vždy spojeny s konkrétním vlastníkem. Práva vyplývající z takového držení má pouze ta osoba, která je zapsána v seznamu vlastníků cenných papírů, který je vedený buď emitentem či zprostředkovatelem,
- b) *akcie na řad* – v listinné podobě se převádí rubopisem (tzv.indosamentem) a jejich fyzickým předáním. Práva s ním spojená má ten, kdo cenný papír předloží a na něhož byl cenný papír vydán.
- c) *Akcie na doručitele* – pro listinné cenné papíry na doručitele je charakteristické, že osoby, které patří práva spojená s cenným papírem,

---

¹⁶⁾ JÍLEK, J. Finanční trhy a investování, 2009, s.100

není uvedena v textu listiny.¹⁷ Práva spojená s držbou má ten, kdo ji předloží, drží.

Obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.) přesně stanoví, co musí akcie obsahovat. Jsou to především tyto náležitosti - firmu a sídlo společnosti, jmenovitou hodnotu, označení formy akcie. U akcie na jméno pak firmu, název nebo jméno akcionáře, výši základního kapitálu a počet akcií k datu emise akcie, datum emise.

Listinné akcie musí kromě shora uvedeného obsahovat ještě i číselné označení a podpis člena nebo členů představenstva, oprávněných jménem společnosti jednat a to k datu emise.

Co se týče zaknihovaných akcií, ty musí obsahovat číselné označení v případech, kdy to stanoví zákon.

1.6.3.2 Zatímní listy

Podobně jako u akcií je úprava zatímních listů obsažena v Obchodním zákoníku č. 513/1991 Sb., pod § 176.

Zatímní list je cenný papír na řad, který společnost vydá, pokud upisovatel nesplatil celý emisní kurs upsané akcie před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Zatímní list nahrazuje upisovateli všechny jím upsané a nesplacené akcie jednoho druhu. Pro případ, že vlastník zatímního listu jej převede ještě před splacením emisního kurzu na jinou osobu, nezbavuje se povinnosti ručit za splacení zbytku emisního kurzu. Pokud je na místo jednoho vlastníka více osob, pak ze zákona ručí společně a nerozdílně. Po splacení emisního kurzu je představenstvo povinno vyzvat akcionáře k výměně zatímního listu za akcie. Na zatímní list se použijí také ustanovení o akciích na jméno, tzn. k převodu dochází rubopisem a odevzdáním.

Zatímní list musí obsahovat označení „zatímní list“, firmu, sídlo a výši základního kapitálu společnosti, dále firmu nebo název a sídlo nebo jméno a bydliště vlastníka zatímního listu, jmenovitou hodnotu tvořenou součtem jmenovitých hodnot upsaných

---

¹⁷⁾ PUJMAN, L. Cenné papíry problematika zdaňování a účtování, 1997, s.9

nesplacených akcií, počet, podobu a formu akcií, které zatímní list nahrazuje. Dále také lhůty pro splácení emisního kursu, datum emise zatímního listu a podpis nebo podpisy členů představenstva, kteří jsou oprávněni jménem společnosti jednat.

1.6.3.3 Poukázka na akcie

Poukázka na akcie je na základě § 204b Obchodního zákoníku cenným papírem na doručitele. Je vydávána v případě, když společnost zvyšuje základní kapitál upsáním nových akcií, jejichž převoditelnost není omezena. A to pokud upisovatel zcela splatil emisní kurz akcie a o vydání poukázek na akcie rozhodla valná hromada.

Poukázky na akcie mohou mít listinnou nebo zaknihovanou podobu.

Náležitosti poukázky na akcie jsou označení, že se jedná o poukázku na akcie, firma a sídlo společnosti, druh, jmenovitá hodnota, forma, podoba a počet akcií, které lze na jejím základě nabýt. Dále částka, kterou upisovatel splatil, a informace o datu, kdy bylo splaceno. Listinná podoba poukázky na akcie musí obsahovat i datum emise a podpis členů představenstva .

1.6.3.4 Podílové listy

Podílový list jako cenný papír představuje podíl podílníka na majetku v podílovém fondu. Podílové listy upravuje zákon č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech. Podílový list může být vydán na doručitele nebo na jméno. Podílový list je převoditelný rubopisem pokud je v listinné podobě ve formě na jméno. Podílový fond vydáváním podílových listů shromažďuje finanční prostředky. Podílový fond není právnickou osobou.

K náležitostem podílového listu patří název podílového fondu, jmenovitou hodnotu podílového listu, údaj o formě podílového listu, datum vydání nebo emise podílového listu. U listinné podoby je vyžadováno číselné označení podílového listu, podpisy oprávněných osob a u podílového listu na jméno též jméno prvního podílníka.

Zákon také nařizuje, aby úhrada za podílový list byla pouze v peněžitém plnění. Výhodou podílových fondů je vysoká likvidita.

1.6.3.5 Dluhopisy

S dluhopisem je spojeno právo na splacení dlužné částky a povinnost emitenta toto právo uspokojit. Jedná se o zastupitelný cenný papír. Dluhopisy jsou upraveny zvláštním zákonem č. 190/2004 Sb., o dluhopisech

Co se týče formy tohoto cenného papíru, pak dluhopis může být na jméno, na řad i na doručitele. Pokud je dluhopis vystaven na jméno, pak ze zákona je převoditelný rubopisem a předáním. Dluhopis může být také v listinné nebo zaknihované podobě.

Náležitosti dluhopisu upravuje § 6, zákona č.190/2004 Sb., o dluhopisech:

a) údaje o emitentovi

1. u právnické osoby obchodní firma nebo název, sídlo a identifikační číslo, bylo-li přiděleno,

2. u fyzické zahraniční osoby jméno a příjmení, datum narození, bydliště v České republice, obchodní firma, místo podnikání a identifikační číslo, bylo-li přiděleno,

b) název dluhopisu, který obsahuje slovo "dluhopis" nebo označení zvláštního druhu dluhopisu,

c) identifikační označení podle mezinárodního systému číslování pro identifikaci cenných papírů, je-li přidělováno, nebo jiný údaj identifikující dluhopis,

d) jmenovitou hodnotu,

e) údaj o schválení emisních podmínek,

f) výnos dluhopisu nebo způsob stanovení jeho výše,

g) datum emise,

h) způsob a místo výplaty jmenovité hodnoty dluhopisu a výnosu z něho,

i) formu dluhopisu,

j) prohlášení emitenta, že se zavazuje splatit dlužnou částku způsobem a v místě uvedeném v emisních podmínkách,

- k) data splatnosti dluhopisu a výnosu z něho, není-li výnos určen rozdílem mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho nižším emisním kurzem,
- l) číselné označení dluhopisu,
- m) u dluhopisu znějícího na jméno i jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název jeho prvního vlastníka,
- n) podpis nebo otisk podpisu osob oprávněných k datu emise jednat jménem emitenta, anebo podpis nebo otisk podpisu emitenta.¹⁸

Právnícká nebo také fyzická osoba, která je bankou a podniká na území Evropské unie může vydávat dluhopisy. Česká národní banka schvaluje žádosti o emise dluhopisů.

Rozlišujeme několik druhů dluhopisů:

- státní dluhopisy a dluhopisy České národní banky,
- komunální dluhopisy (tyto jsou vydávány územními samosprávnými celky),
- hypoteční zástavní listy (jsou kryty pohledávkami z hypotečních úvěrů),
- vyměnitelné dluhopisy (spjaté s právem na jejich výměnu za jiné),
- podřízené dluhopisy (pohledávky s nimi spojené jsou uspokojeny až po uspokojení všech ostatních pohledávek),
- prioritní dluhopisy (právo na splacení i vyplacení výnosu a právo na přednostní úpis akcií),
- sběrné dluhopisy (souhrn jednotlivých dluhopisů dané emise)

---

¹⁸⁾ zák.č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, § 6

1.6.3.6 Investiční kupóny, kupóny

Investiční kupóny jsou cennými papíry na jméno. Byly využívány především v období privatizací v rámci kupónové metody. Sloužily při převodu majetkových účastí na jiné osoby. Podmínky převodu majetku s použitím investičních kupónů vymezuje zákon č. 92/1991 Sb., § 22.

1.6.3.7 Kupóny

Oblast kupónů upravuje zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech. Pro uplatnění práva na výnos z akcie, zatímního listu, dluhopisu nebo podílového listu lze vydávat kupóny jako cenné papíry na doručitele.¹⁹

Kupóny se vydávají v kupónovém archu a součástí může být talon, z něhož plyne právo na vydání nového kupónového archu.

Náležitosti kupónů jsou druh, emitent a číselné označení cenného papíru, k němuž byl vydán, s výjimkou číselného označení zaknihovaného cenného papíru, výše výnosu nebo způsobu jeho určení, datum a místo uplatnění práva na výnos.

1.6.3.8 Opční listy

S opčními listy je spojeno právo na získání vyměnitelných a prioritních dluhopisů nebo na přednostní úpis akcií. Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb., v § 217a upravuje oblast opčních listů.

Pro uplatnění přednostního práva je akciová společnost oprávněna vydat opční listy a to pouze jako cenné papíry na doručitele.

K náležitostem opčního listu patří firma a sídlo společnosti, kolik akcií a jakého druhu, formy a podoby, či kolik vyměnitelných anebo prioritních dluhopisů společnosti,

---

¹⁹⁾ zák.č.591/1992 Sb., o cenných papírech, §12

v jaké podobě, formě a v jaké jmenovité hodnotě lze získat. Poté je nutné uvést dobu a místo pro uplatnění přednostního práva, emisní kurs akcií nebo dluhopisů, k nimž lze uplatnit přednostní právo, nebo způsob jeho určení, údaj o tom, že zní na doručitele. Opční list, který je vydán v listinné podobě musí obsahovat i datum emise, podpis členů představenstva a číselné označení akcie nebo dluhopisu, k nimž byl vydán. U opčního listu, který je v zaknihované podobě, je rozhodným dnem pro uplatnění přednostního práva den, kdy mohlo být toto právo vykonáno poprvé.

1.6.3.9 Směnky

Institut směnky upravuje zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový. Směnku lze definovat jako cenný papír obsahující bezpodmínečný písemný závazek v přesně určené formě poskytující majiteli směnky právo vyžadovat ve stanovené lhůtě úhradu peněžní sumy uvedené na směnce.

Směnky třídíme dle několika kritérií. Základní a v zákoně definované rozdělení je na směnku cizí a směnku vlastní. Dále rozlišujeme směnky platební a zajišťovací.

Směnka vlastní

Směnku vlastní definujeme jako bezpodmínečný závazek výstavce (trasanta) zaplatit osobě uvedené ve směnce (remitent) v určené době a na určeném místě směnečnou sumu.

Směnka cizí

Směnka cizí oproti směnce vlastní je příkazem třetí osobě, aby zaplatil. Trasát popř. směnečník příkazuje osobě uvedené na směnce v určené době a na předem určeném místě, aby zaplatil směnečnou sumu.

Platební směnka

Funkce platební směnky je dána dohodou směnečného věřitele a dlužníka. Účelem platební směnky je zajistit proplacení v okamžiku její splatnosti. Před splatností směnky je možné ji prodat a získat tak likviditu.

Zajišťovací směnka

Smyslem zajišťovací směnky, jak samotný název napovídá, je zajištění závazku.

Směnka zaniká okamžikem splnění závazku.

Zákonem stanovené náležitosti směnky jsou označení, že jde o směnku, bezpodmínečný příkaz/slib zaplatit určitou peněžitou sumu, jméno toho, kdo má platit (pouze u směnky cizí), datum splatnosti, místo, kde má být placeno, jméno toho, komu má být placeno, datum a místo vystavení směnky a podpis výstavce.

1.6.3.10 Šeky

Zákon 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový upravuje oblast šeků. Šek je krátkodobý cenný papír obsahující písemný příkaz bance (v této situaci je banka šekovník), aby z jeho účtu vyplatila finanční obnos osobě, která předloží šek nebo je na šeku uvedena.

Šek má mnoho společných rysů se směnkou, je však jednodušší. Nemá přímého dlužníka, výhodou je jeho snadná převoditelnost, nemůže být intervenován, je vždy splatný na viděnou atd. Směnky jsou určeny k oběhu a představují pohledávku majitele vůči výstavci šeku.

Náležitosti šeku jsou ze zákona označení, že jde o šek, bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu, jméno toho, kdo má platit (šekovníka), místo, kde má být placeno, datum a místo vystavení šeku a podpis výstavce. U šeku na jméno musí být na šeku uveden a podepsán také věřitel. Nejpodstatnější položkou na šeku je částka, která je zde uvedena slovně i v měně a splatnost šeku, do kdy může být proplacen. Pokud je šek vystavený a splatný ve stejné zemi, tak je platný 8 dní. Pokud je šek vystavený v různých státech avšak v rámci jednoho kontinentu pak platí 20 dní, v ostatních případech se lhůta prodlužuje až na 70 dní. Vystavený šek musí být vždy krytý, pokud tomu tak není, vystavuje se výstavce soudnímu stíhání. Pod pojmem krytý šek

rozumíme stav, že na účtu, ze kterého má být šek proplacen, je dostatek peněžních prostředků.

Dle toho, kdo šeky vystaví, rozlišujeme šeky soukromé a bankovní.

Soukromé šeky

Soukromé šeky vystavují buď právnické nebo fyzické osoby, mající účet v bance. Jejich věřitelé si tento šek poté nechají proplatit v bance. Název banky musí být na šeku uveden.

Bankovní šeky

Bankovní šeky vystavuje banka pro jinou banku, která má povinnost vyplatit šek majiteli. Jsou kryty zablokováním peněz na bankovním účtě klienta.

Dle způsobu převoditelnosti rozlišujeme:

- *šek na řad* (orderšek) – je vystaven na určitou osobu a je možné jej převádět indosamentem na jiné osoby,
- *šek na jméno* (rektašek) – musí v něm být výslovně uvedeno jméno oprávněné osoby. Nelze ho indosovat.
- *šek na majitele* – není na něm uvedený žádný majitel nebo je uvedeno jméno s doložkou „nebo majiteli“. Oprávněnou osobou je ten, kdo šek momentálně drží v rukou.

Dle způsobu použití šeků rozlišujeme:

- a) **šek pokladní** - slouží pro výběr hotovosti z banky,
- b) **šek k zúčtování** – může být vyrovnán pouze bezhotovostně. Na šeku je uvedena doložka „jen k zúčtování“.

Mezi základní šekové úkony patří tzv. křížování, což značí vymezení okruhu subjektů, kterým může být šek proplacen. Výstavce nebo majitel opatří šek dvěma rovnoběžnými

čarami na lícové straně šeku. Tak je výstavce ochráněn proti proplacení šeku neoprávněné osobě.

Jiným druhem šeku je **šek zaručený**. U něj garantuje banka jeho proplacení. V ČR máme dvě formy zaručených šeků a to eurošeky a šeky zaručeného šekového systému. Oproti platebním kartám lze tyto šeky použít i v okamžiku, kdy na účtu není dostatek peněžních prostředků. Šeky zaručené poskytují jistotu jejich majiteli, že budou vždy proplacené.

Více známé jsou **šeky cestovní**. Nejsou opravdovými šeky dle šekového práva a jsou upraveny v Obchodním zákoníku. Cestovní šeky mají předtištěnou částku a jsou emitovány bankami. Vystavující banka slibuje jejich proplacení. Cestovní šeky jsou vydávány velkými mezinárodně uznávanými bankami nebo cestovními kancelářemi a to na předem stanovenou zaokrouhlenou částku ve volně směnitelné měně. Mají ochranné prvky. Klient hradí hodnotu šeku již při jeho nákupu. Pokud klient potřebuje v zahraničí hotovost, musí jej v bance před úředníkem podruhé podepsat. Úředník porovná podpis s prvním podpisem při nákupu a hotovost vyplatí.

1.6.3.11 Náložné listy

Náložný list je listina, vydávána v případě přepravy nákladu. S náložní listinou je spojeno právo požadovat na dopravci vydání zásilky. Dopravce zásilku vydá oprávněné osobě dle náložného listu a to pokud mu tato oprávněná osoba náložný list předloží a potvrdí převzetí zásilky. V námořní dopravě se tento cenný papír nazývá konosament a představuje závazek dopravce vydat náklad převzatý k námořní přepravě.

Náložný list může znít na jméno určité osoby. Práva této osoby je možné převést na jinou osobu dle ustanovení o postoupení pohledávky. Náložní list znějící na doručitele, je převoditelný předáním osobě, která má tato práva nabýt. Náložný list může znít také na řad. Práva z tohoto náložného listu vyplývající lze převést vyplněným nebo nevyplněným rubopisem. Pokud však není v náložném listě uvedeno na čí řad je vydán, má se za to, že náložný list je vydán na řad odesílatele.

Náležitosti náložného listu specifikuje Obchodní zákoník, č. 513/1991 Sb., § 614. Jsou to firma nebo název a sídlo právnické osoby nebo jméno a místo podnikání, popřípadě bydliště fyzické osoby dopravce, firma nebo název a sídlo právnické osoby nebo jméno a místo podnikání popřípadě bydliště fyzické osoby odesílatele. Dále označení přepravované věci, údaj, zda byl náložní list vydán na doručitele nebo jméno příjemce, popřípadě údaj, že byl vydán na jeho řad, místo určení, místo a den vydání náložného listu a podpis dopravce.

Byl-li náložný list vydán ve více stejnopisech, vyznačí se jejich počet na každém z nich. Po vydání zásilky oprávněné osobě na jeden stejnopis pozbývají ostatní stejnopisy platnosti.²⁰

Doprovce je povinen vydat odesílateli náložný list náhradní, stane-li se, že náložný list je zničený popř. ztracený.

1.6.3.12 Skladištní listy

Se skladištním listem je spojeno právo požadovat vydání skladované věci. Skladovatel je povinen dle smlouvy o skladování věc převzít při jejím předání ukladatelem a toto převzetí písemně potvrdit. Potvrzení o převzetí může mít formu skladištního listu.

Skladištní list může znít na jméno, pak je skladovatel povinen vydat zboží osobě, která je uvedena ve skladištním listě. Tento skladištní list je možné převádět rubopisem, pokud tento akt není vyloučen.

Skladištní list může znít na doručitele, pak je skladovatel povinen vydat zboží osobě, která takový list předloží. Pokud však není ve skladištním listě uvedeno jméno osoby, na jejíž řad je vydán, má se za to, že je vystavený na řad ukladatele.

---

²⁰⁾ zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 614, odst.2

§ 528, odst.5 Obchodního zákoníku upravuje náležitosti skladištního listu. Jsou jimi firma nebo název a sídlo právnické osoby nebo jméno a místo podnikání, popřípadě bydliště skladovatele, firmu nebo název a sídlo právnické osoby nebo jméno a místo podnikání, popřípadě bydliště ukladatele, označení a množství, váhu nebo objem uskladněného zboží. Dále údaj, zda skladištní list byl vydán na doručitele nebo na řad s uvedením jména nebo firmy či názvu osoby, na jejíž řad byl vydán. Neméně důležité je také označení místa, kde je zboží uskladněno, dobu, na niž je zboží uskladněno a místo a den vydání skladištního listu a podpis skladovatele.

1.6.3.13 Zemědělské skladní listy

Zemědělské skladní listy jsou cenné papíry, se kterými je spjata vlastnické právo ke zboží, které je uskladněné v zemědělském veřejném skladě. Vydávání zemědělských skladních listů a jejich nakládání upravuje od 7.9.2000 zvláštní zákon, konkrétně zákon č.307/2000 Sb., o zemědělských skladních listech a zemědělských veřejných skladech.

Zemědělské skladní listy jsou převoditelné rubopisem a předáním. List se skládá ze dvou částí, ze zástavního listu a z vlastnického listu. Vydání jedné části skladního listu samostatně nelze.

Převodem obou částí zemědělského skladního listu přechází právo ke zboží, na které je zemědělský skladní list vystaven. Avšak samostatným převodem vlastnického listu je vlastnické právo ke zboží omezené právem zástavním. Na vlastnickém listě musí být povinně uvedeno, že je k němu vystaven zástavní list a naopak na zástavním listě, že je k němu vystaven vlastnický list. List, který neobsahuje jakýkoliv shora jmenovaný údaj je neplatná z titulu zemědělského skladního listu.

K náležitostem zemědělského skladního listu patří označení, že jde o zemědělský skladní list, a dále o vlastnický list nebo zástavní list, obchodní jméno a sídlo, případně, je-li odlišné od sídla, i místo podnikání provozovatele, registrační číslo a datum povolení k provozování zemědělského veřejného skladu, označení zemědělského

veřejného skladu, evidenční číslo zemědělského skladního listu. Dále jméno nebo obchodní jméno, bydliště nebo sídlo nebo místo podnikání ukladatele, údaje o množství, druhu, jakosti a ceně zboží při jeho převzetí ke skladování, místo uložení vzorku převzatého zboží. Podstatné je také doba uskladnění s vyznačením jejího posledního dne, obchodní jméno pojistitele a číslo pojistné smlouvy, datum a místo vystavení zemědělského skladního listu a podpis provozovatele.

Platnost zemědělského skladního listu je skončena okamžikem vydání zboží oprávněné osobě popř. finančním vyrovnáním oprávněné osoby na základě prodeje uskladněného zboží. Povinností provozovatele takového zemědělského veřejného skladu je zajistit znehodnocení listu.

2. Analýza současné situace

Společnost DANEKON, spol. s r.o. vznikla v roce 1993 spojením dvou dlouholetých kamarádů a spolužáků z vysoké školy. Společnost je zapsaná do obchodního rejstříku, vedeného Krajským soudem v Brně, oddíl C, vložka 10594.

Společnost začínala v roce 1993 jako malá účetní firma a zpracovávala jak dříve nazývané podvojně tak také jednoduché účetnictví včetně mzdového a s nimi souvisejících daňových přiznání a příloh. Postupem doby se její činnost rozšířila na daňové poradenství. Nyní je firma kromě již zmiňovaných činností také auditorskou společností, zapsanou v seznamu auditorských společností, který vede Komora auditorů ČR. V současnosti zaměstnává sedm zaměstnanců, z nichž všichni jsou daňovými poradci a tři z nich auditory.

Společnost sídlí nedaleko Brna v obci Kuřimi. Kanceláře má však v Brně.

Na základě výsledku svého hospodaření za loňský rok se společnost rozhodla, že část svých volných finančních prostředků investuje do nákupu cenných papírů.

Cenným papírem označujeme listinu či záznam v evidenci, s kterou je spojeno určité právo jako např. právo na peněžité plnění, právo na vydání věci či právo na výměnu za jiný cenný papír apod. Obchodní zákoník, zákon o cenných papírech, zákon o dluhopisech, zákon o směnečný a šekový, to jsou všechno základní prameny, které se zabývají problematikou cenných papírů. Pro naše potřeby z pohledu účetnictví se budu opírat o zákon o účetnictví a zákon o daních z příjmu. Účetní předpisy se zabývají cennými papíry v obecné rovině, je to především otázka jejich oceňování a postupů účtování.

3. Vlastní návrhy řešení

3.1 Účetní specifika cenných papírů

Základním kritériem účetního rozlišení finančního majetku je hledisko času. Cenné papíry a podíly třídíme na **dlouhodobé** a cenné papíry a podíly **krátkodobé**. Hledisko času se posuzuje od data uskutečnění účetního případu. Pokud tedy účetní jednotka účtuje v hospodářském roce, uvažujeme o 12-ti po sobě jdoucích měsících. Zde je nutné zdůraznit odlišný způsob účtování v návaznosti na vztah k emitentovi cenného papíru. Rozlišujeme cenné papíry majetkové a cenné papíry dluhové.

Právo podílet se na rozhodování, kontrole nebo majetku emitenta či po něm vyžadovat vydání majetkových hodnot (jako např. akcie, poukázky na akcie, zatímní listy) je spjata s majetkovými cennými papíry.

Naproti tomu dluhové cenné papíry jsou spojeny s právem majitele požadovat na emitentovi splacení dluhu a vyplacení výnosových úroků (dluhopisy, směnky). Jedná se o závazkový vztah.

Účetní postupy ve vztahu k finančnímu majetku u podnikatelských subjektů zastřešují České účetní standardy pro podnikatele. Jedná se především o ČÚS č.008-Operace s cennými papíry a podíly, ČÚS č.014-Dlouhodobý finanční majetek a ČÚS č.016-Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry.

Co se týče účetního zařazení, pak dlouhodobé cenné papíry účtujeme ve skupině **06-Dlouhodobý finanční majetek** a v účtové skupině **25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek**. Dle potřeby účetní jednotky dále rozlišujeme cenné papíry a podíly majetkové a dluhové.

Cenné papíry a podíly je dobré sledovat na analytických účtech a to alespoň dle druhu cenných papírů, dle emitentů, jmenovitých hodnot či měn:

⇒ **065-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti** (cenné papíry úvěrového charakteru se splatností delší než jeden rok – dluhopis s pevnou úrokovou sazbou, směnky),

- ⇒ **063-Ostatní cenné papíry a podíly** (cenné papíry a podíly nepředstavující podíly v ovládaných, řízených osobách nebo v účetních jednotkách pod podstatným vlivem- např.majetkové cenné papíry s menším jak 20% vlivem),
- ⇒ **251-Majetkové cenné papíry k obchodování, 253-Dluhové cenné papíry k obchodování** (zahrnují majetkové cenné papíry-akcie a dluhové cenné papíry-dluhopisy, směnky, v krátkodobém max.dvanáctiměsíčním horizontu),
- ⇒ **256-Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti** (krátkodobé dluhopisy, směnky),
- ⇒ **257-Ostatní cenné papíry** (cenné papíry a podíly u nichž v okamžiku pořízení není znám záměr účetní jednotky, účtujeme zde také opční listy),
- ⇒ **252-Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly** (tzn.vlastní akcie u a.s. a vlastní podíly u s.r.o.),
- ⇒ **255-Vlastní dluhopisy**

3.2 Oceňování cenných papírů

Při zařazování cenných papírů a podílů na konkrétní účty je nutné vždy zohlednit okamžik uskutečnění účetního případu. V souladu se Zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, § 25 se všechny cenné papíry oceňují **pořizovací cenou**. Do pořizovací ceny vedle vlastní ceny se zahrnují veškeré vedlejší náklady spojené s jejich pořízením. Jsou to např. poplatky a provize obchodníkům s cennými papíry, poplatky burzám, poplatky za právní poradenství aj.

Součástí pořizovací ceny majetkových cenných papírů může být i **emisní ážio** (rozdíl mezi jmenovitou hodnotou akcií a jejich vyšším emisním kurzem). V případě, že akcie či podíly jsou nabyty protihodnotou za nepeněžitý vklad, poté oceněním u vkladatele je zůstatková cena nepeněžitého vkladu.

Součástí pořizovací ceny dluhových cenných papírů může být i úrokový výnos z dluhopisu, uhrazený novým majitelem dluhopisu předchozímu majiteli. Avšak součástí pořizovací ceny nejsou nikdy úroky z úvěru na pořízení cenných papírů a podílů a náklady, které jsou spojené s jejich držbou.

Všechny vzniklé náklady se zachytí na kalkulačních účtech, pomocí kterých se pořizovací cena tvoří. Použijeme účty **04-Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek**, 043-Pořízení dlouhodobého finančního majetku a **25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek**, 259-Pořizovaný krátkodobý finanční majetek. Poskytnuté zálohy na pořízení cenného papíru nebo podílu účtujeme na účtu 053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek. Na tomto účtu účtujeme bez ohledu na časovou podmínku jak zálohu krátkodobou, tak také dlouhodobou.

3.3 Účtování cenných papírů

3.3.1 Účtování dluhopisů

Dluhové cenné papíry (dluhopisy) držené do splatnosti, rozlišujeme se splatností do jednoho roku, které zachycujeme na účtech **25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek**. Dluhopisy, které mají delší dobu splatnosti než jeden rok a jsou držené do splatnosti účtujeme v účtové skupině **06-Dlouhodobý finanční majetek**.

Dlouhodobé či krátkodobé dluhopisy, které jsou drženy do splatnosti se k datu účetní závěrky nepřeceňují na reálnou hodnotu. K rozvahovému dni zaúčtováváme:

- 1) rozdíl mezi **pořizovací** cenou dluhopisu bez kupónu a jeho **jmenovitou** hodnotou a to buď na účet 56-Finanční náklady nebo ve prospěch účtu 66-Finanční výnosy,
- 2) dále **úrokový výnos**, který zapíšeme ve prospěch účtu 66-Finanční výnosy

Společnost Danekon, spol.s r.o. zakoupila 1.11.2009 registrovaný kupónový dluhopis se jmenovitou hodnotou 50 000,-Kč, splatný 1.3.2010. Naběhlý úrokový výnos činí 4 000,-Kč. Cena dluhopisu včetně úroku je 54 000,-Kč. K okamžiku účetní závěrky byla zavírací cena vyhlášená tuzemskou burzou 55 000,-Kč.

1) Společnost Danekon, spol. s.r.o. převzala dluhopis.

a) pořizovací cena (50.000,-Kč)

b) naběhlý úrokový výnos (4.000,-Kč)

379-Jiné závazky	
	1) 54 000

253/1-Dluhové CP k obchodování (pořiz.cena)

1a)	50 000
-----	--------

253/2-Dluhové CP k obchodování (úrok)

1b)	4 000
-----	-------

2) Společnost Danekon, spol. s.r.o. uhradila kupní cenu dluhopisu. Účtujeme k datu účetní závěrky.

Počáteční stav na bankovním účtě společnosti byl 500 000,-Kč.

221-Bankovní účty	
PS 500 000	2) 54 000

379-Jiné závazky	
2)	54 000

3) *Nyní musíme zúčtovat úrokový výnos za dobu držby.*

666-Výnosy z krátkod.finančního majetku	
3)	2 000

253/2-Dluhové CP k obchodování (úrok)	
1b)	4 000
3)	2 000

4) Společnost Danekon, spol.s r.o. tento dluhopis prodala v lednu r.2010 za 55 000,-Kč. Z toho vyplývá nutnost přecenění dluhopisu na reálnou hodnotu 55 000,-Kč.

253/1-Dluhové CP k obchodování (pořiz.cena)	
1a)	50 000
4)	1 000

564-Náklady z přecenění cenných papírů	
4)	1 000

5) V roce 2010 budu poté účtovat výnos z prodeje dluhopisu.

661-Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	
5)	55 000

378-Jiné pohledávky	
5)	55 000

6) Dále musím zúčtovat pořizovací cenu dluhopisu včetně úrokového výnosu:

a) pořizovací cena dluhopisu

b) úrokový výnos

253/1-Dluhové CP k obchodování (pořiz.cena)	
1a)	50 000
4)	1 000
6a)	49 000

253/2-Dluhové CP k obchodování (úrok)	
1b)	4 000
6b)	6 000
3)	2 000

561-Prodáné cenné papíry a podíly	
6)	55 000

7) Poslední položkou je samotná úhrada dluhopisu.

221-Bankovní účty			
PS	500 000	2)	54 000
7)	55 000		

378-Jiné pohledávky			
5)	55 000	7)	55 000

Porovnáním pořizovací ceny cenného papíru a závěrečné ceny tuzemské burzy můžeme konstatovat nárůst hodnoty dluhopisu o 1 000,-Kč. Ten je však nižší než naběhlý úrokový výnos. Součástí daňového základu jsou jak úrokový výnos, tak také náklad z přecenění reálnou hodnotou.

V praxi se člověk běžně setká s případem, kdy společnost poskytne zálohu na pořízení dluhopisu. Společnost Danekon, spol.s r.o., protože chtěla ještě nakoupit nějaké dluhopisy a předem nevěděla které, poskytla obchodníkovi s cennými papíry zálohu na pořízení dluhopisu ve výši celkem 560 000,-Kč. Obchodník nakoupil dluhopisy papírenské společnosti, splatné po čtyřech letech od emise. Pořizovací cena dluhopisu byla 550 000,-Kč. Záměr byl, držet dluhopis do splatnosti, což je 2 roky. Cena dluhopisu bez kuponu byla 520 000,-Kč, naběhlý úrokový výnos za polovinu doby do splatnosti je 20 000,-Kč, provize obchodníka 10 000,-Kč. Jmenovitá hodnota dluhopisu je 500 000,-Kč.

Proveďme nyní zaúčtování případu.

1) *Zaúčtujeme poskytnutí zálohy obchodníkovi s cennými papíry.*

221-Bankovní účty	
1)	560 000

053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finan.majetek

1)	560 000
----	---------

2) *Pořízení dluhopisu. Zaúčtováváme zvlášť:*

a) *kupní cenu dluhopisu vč.naběhlého úroku*

b) *a provizi obchodníka*

379-Jiné závazky	
2a)	540 000
2b)	10 000

043-Pořízení dlouhodobého finan.majetku

2a)	540 000
2b)	10 000

3) *Nyní provedeme zúčtování poskytnuté zálohy*

053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finan.majetek

1)	560 000	3)	550 000
----	---------	----	---------

379-Jiné závazky			
3)	550 000	2a)	540 000
		2b)	10 000

4) a zaiúčtujeme vrácení přeplatku zálohy.

221-Bankovní účty			
4)	10 000	1)	560 000

053-Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finan.majetek

1)	560 000	3)	550 000
		4)	10 000

5) Záměr společnosti Danekon, spol. s r.o. je držet dluhopis do splatnosti.

Zaiúčtováváme tedy :

a) pořizovací cenu dluhopisu bez kuponu, vč.vedlejších nákladů

b) a naběhlý úrokový výnos

043-Pořízení dlouhodobého finan.majetku

2a)	540 000	5)	550 000
2b)	10 000		

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-úroky

5b)	20 000		
-----	--------	--	--

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-pořizovací cena

5a)	530 000	
-----	---------	--

6) *Jako následující zaúčtujeme úrokový výnos za dobu držby-2 roky.*

665-Výnosy z dlouhodobého finan.majetku

	6)	20 000
--	----	--------

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-úroky

5b)	20 000	
6)	20 000	

7) *Mezi pořizovací cenou a jmenovitou hodnotou dluhopisu vznikl také rozdíl, který je zapotřebí zúčtovat.*

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-pořizovací cena

5a)	530 000	7)	30 000
-----	---------	----	--------

565-Náklady z dlouhodobého finan.majetku

7)	30 000	
----	--------	--

8) Jako poslední položka k zaúčtování nám zbývá zaúčtovat úhradu dluhopisu emitentem. A to konkrétně:

a) jmenovitou hodnotu dluhopisu

b) a úrokový výnos

221-Bankovní účty			
4)	10 000	1)	560 000
8)	540 000		

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-pořizovací cena

5a)	530 000	7)	30 000
		8a)	500 000

065/x-Dluhové cenné papíry držené do splatnosti-úroky

5b)	20 000	8b)	40 000
6)	20 000		

3.3.2 Účtování akcií

Společnost Danekon, spol.s r.o. nakoupila v průběhu roku 2009 registrované akcie společnosti Česká lékárna, a.s. za cenu 100 000,-Kč. Nákup uskutečnila prostřednictvím obchodníka s cennými papíry. Provize obchodníka s cennými papíry činila 6 000,-Kč.

1) Pořízení akcií:

a) zaúčtujeme cenu nákupu 100 000,-Kč

b) a provizi obchodníka s cennými papíry 6 000,-Kč

259-Pořizovaný krátkodobý finanční majetek

1a)	100 000	
1b)	6 000	

379-Jiné závazky

	1a)	100 000
	1b)	6 000

2) Úhrada akcií na účet obchodníka s cennými papíry

379-Jiné závazky

2)	106 000	1a)	100 000
		1b)	6 000

221-Bankovní účty

	2)	106 000
--	----	---------

3) *Nyní zaevidujeme akcie.*

259-Pořizovaný krátkodobý finanční majetek

1a)	100 000	3)	106 000
1b)	6 000		

251-Majetkové cenné papíry k obchodování

3)	106 000		
----	---------	--	--

4) *Kurz uvedených akcií se na konci roku propadl a společnost byla nucena prodat nakoupené akcie za cenu 80 000,-Kč. Provize obchodníka s cennými papíry činila 3 000,-Kč a je již zahrnuta v prodejní ceně.*

a) *zaučtujeme výnos z prodeje*

b) *a vyřazení prodaných akcií v pořizovací ceně*

251-Majetkové cenné papíry k obchodování

3)	106 000	4b)	106 000
----	---------	-----	---------

561-Prodané cenné papíry a podíly

4b)	106 000		
-----	---------	--	--

378-Jiné pohledávky	
4a)	80 000

661-Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	
4a)	80 000

5) *Zaúčtujeme nyní provizi obchodníka při prodeji akcií.*

568-Ostatní finanční náklady	
5)	3 000

379-Jiné závazky	
2)	106 000
1a)	100 000
1b)	6 000
5)	3 000

6) *Zaevidujeme přijatou platbu za akci, která bude snížena o provizi obchodníka s cennými papíry.*

221-Bankovní účty	
6)	77 000
2)	106 000

378-Jiné pohledávky	
4a)	80 000
6)	77 000

7) *Jako poslední položku zaiúčtujeme zápočet sražené provize.*

378-Jiné pohledávky			
4a)	80 000	6)	77 000
		7)	3 000

379-Jiné závazky			
2)	106 000	1a)	100 000
7)	3 000	1b)	6 000
		5)	3 000

Společnost Danekon, spol.s r.o. utrpěla v rámci tohoto obchodu ztrátu ve výši 26 000,-Kč. Tato ztráta je ztrátou daňovou, neboť se jedná o akcie určené k obchodování.

3.3.3 Účtování směnek

Dalším významným cenným papírem, s kterým se můžeme v účetní praxi setkat jsou směnky. Směnka je vždy považována za cenný papír. Jedná se o abstraktní právo na zaplacení určitého finančního obnosu. Rozlišujeme dva druhy směnek a to směnku cizí a směnku vlastní.

Směnka cizí musí obsahovat bezpodmínečný příkaz výstavce směnky třetí osobě, aby zaplatil v platebním místě majiteli směnky konkrétní sumu.

Naproti tomu **směnka vlastní** obsahuje bezpodmínečný slib výstavce směnky, že při splatnosti směnky zaplatí v platebním místě majiteli směnky určený finanční obnos.

Směnka ostatně jako ostatní cenné papíry se oceňuje při pořízení pořizovací cenou. V účetnictví se můžeme setkat se směnkou v pozici cenného papíru, platebního prostředku či zajišťovacího prostředku. Účtujeme stejně jako o jiných cenných papírech,

tedy ve skupinách **06-Dlouhodobý finanční majetek** nebo **25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořízovaný krátkodobý finanční majetek**.

Jako účetní společnosti Danekon, spol.s r.o. jsem se setkala s případem zaúčtování směnky. Naše společnost jako dodavatel auditorských služeb vystavila koncem roku 2009 odběrateli fakturu za své služby v hodnotě celkem 100 000,-Kč, se splatností 31.10.2009. Odběratel se však dostal do momentálních finančních problémů a nebyl schopen dostát svých závazků. Proto byla mezi obchodními partnery uzavřena směnečná smlouva a společnost Danekon, spol.s r.o. vystavila cizí směnku, která byla splatná 31.8.2010 a to v celkové částce 110 000,-Kč, kde 10 000,-Kč z celkové částky tvořil úrok.

Postup zaúčtování:

1) *Zaúčtování vystavené faktury*

602-Tržby z prodeje služeb	
	1) 100 000
311-Odběratelé	
1) 100 000	

2) *Zaúčtování vystavené cizí směnky*

311-Odběratelé	
1) 100 000	2) 100 000

25x-Krátkodobé cenné papíry a podíly (směnky k inkasu) pořizovací cena

2)	100 000	
----	---------	--

3) *Úroky do konce roku 2009*

662-Úroky		
	3)	2 000

25x-Krátkodobé cenné papíry a podíly (směnky k inkasu) úroky

3)	2 000	
----	-------	--

4) *Zúčtování úroků v roce 2010*

662-Úroky		
	3)	2 000
	4)	8 000

25x-Krátkodobé cenné papíry a podíly (směnky k inkasu) úroky

3)	2 000	
4)	8 000	

5) *Poslední účetní operací je zaúčtování samotného inkasa směnky. To se skládá ze dvou položek –*

- a) z pořizovací ceny směnky*
- b) a ze samotného úroku ze směnky.*

221-Bankovní účty	
5)	110 000

25x-Krátkodobé cenné papíry a podíly (směnky k inkasu) pořizovací cena

2)	100 000	5a)	100 000
----	---------	-----	---------

25x-Krátkodobé cenné papíry a podíly (směnky k inkasu) úroky

3)	2 000	5b)	10 000
4)	8 000		

Pro úplnost bych ráda znázornila postup zaúčtování směnky u odběratele:

1) Přijetí faktury

321-Dodavatelé	
	1) 100 000

518-Ostatní služby

1)	100 000	
----	---------	--

2) *Akceptace cizí směnky k úhradě*

322-Směnky k úhradě-pořizovací cena

	2)	100 000
--	----	---------

321-Dodavatelé

2)	100 000	1)	100 000
----	---------	----	---------

3) *Úroky do konce roku 2009*

562-Úroky

3)	2 000	
----	-------	--

322/9-Směnky k úhradě, úroky

	3)	2 000
--	----	-------

4) Zúčtování úroků v roce 2010

562-Úroky	
3)	2 000
4)	8 000

322/9-Směnky k úhradě, úroky	
3)	2 000
4)	8 000

5) Nakonec zaiúčtují úhradu směnky. Zvlášť zaiúčtujeme –

- a) pořizovací cenu směnky
- b) úrok ze směnky.

221-Bankovní účty	
5)	110 000

322-Směnky k úhradě-pořizovací cena	
5a)	100 000
2)	100 000

322/9- Směnky k úhradě, úroky	
5b)	10 000
3)	2 000
4)	8 000

4. Závěr

Základy finančního majetku, kam spadá také problematika cenných papírů dostaly novou podobu v roce 1991, kdy byla zahájena reforma českého účetnictví. Nynější pojetí finančního majetku vychází z Mezinárodních účetních standardů.

Finanční majetek členíme z hlediska doby, po kterou je držen a to na dlouhodobý finanční majetek (držen déle než jeden rok) a krátkodobý finanční majetek (držen do jednoho roku). Zařazujeme-li cenné papíry a podíly na konkrétní účty, pak rozhodujícím kritériem je okamžik uskutečnění takového účetního případu. Cenné papíry oceňujeme pořizovací cenou, kam vedle vlastní ceny spadají i ostatní vedlejší náklady spojené s jejich pořízením. Tyto veškeré náklady zachycujeme na účtech 04-Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek a 25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek. Na základě inventarizace můžeme zjistit chybějící cenný papír, který vedeme na samostatném analytickém účtě Cenné papíry v umořovacím řízení. Prodej cenných papírů a podílů účtujeme na vrub nákladového účtu 56-Finanční náklady či ve prospěch čtu 66-Finanční výnosy.

Ke dni sestavení účetní závěrky je nutné cenné papíry přecenit reálnou hodnotou. Reálnou hodnotou oceňujeme cenné papíry k obchodování, ostatní cenné papíry a deriváty. Ocenění reálnou hodnotou nelze provést u dluhopisů držených do splatnosti, u dluhopisů pořízených v primárních emisích neurčených účetní jednotkou k obchodování, u cenných papírů emitovaných účetní jednotkou či u cenných papírů s nimiž je spojen podíl v ovládaných a řízených osobách nebo podíl v účetních jednotkách pod podstatným vlivem.

U dluhových cenných papírů uplatňujeme také hledisko času. Dluhopisy s delší dobou splatnosti než jeden rok účtujeme v účtové skupině 06-Dlouhodobý finanční majetek. Ostatní dluhopisy s dobou splatnosti do jednoho roku pak na účtech 25- Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek. K rozvahovému dni

zaúčtováváme u dluhopisů rozdíl mezi pořizovací cenou bez kupónu a jmenovitou hodnotou dluhopisu a alikvotní úrokový výnos.

Neméně významným a v praxi často používaným cenným papírem je směnka. Rozlišujeme směnku cizí a směnku vlastní. Účtujeme stejně jako u jiných cenných papírů buď na účet 06- Dlouhodobý finanční majetek nebo 25-Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek.

5. Seznam použitých zdrojů

- 1) BREALEY, R. A., MYERS, S. C. *Teorie a praxe firemních financí*. 4. vydání Praha: EAST Publishing, s.r.o. 1999. 971 s. ISBN 80-85605-24-4.
- 2) BUCHTOVÁ, J. *Účtování na finančních a kapitálových účtech*, 4.vydání.Ostrava: MIRAGO, 1998, 151 s., ISBN 80-85922-51-7
- 3) GLADIŠ, D. *Naučte se investovat*. 1. vydání Praha: Grada Publishing a.s. 2004. 155 s. ISBN 80-247-0709-8.
- 4) JÍLEK, J. *Finanční trhy*. 1. vydání Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 1997. 527 s. ISBN 80-7169-453-3.
- 5) JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. 1.vydání Praha: Grada Publ., a.s.. 2009. s.648. ISBN 978-80-247-1653-4
- 6) KOHOUT P. *Peníze, výnosy a rizika*. 2.rozšíř.vydání Praha: Ekopress s.r.o..2002, 214 s., ISBN 80-86119-48-3
- 7) MUSÍLEK, P. *Finanční trhy a investiční bankovníctví*. 1. vydání Praha: ETC Publishing 1999. 852 s. ISBN 80-86006-78-6.
- 8) POLÁCH J. *Peněžní kapitálové trhy*. 1.vydání Zlín: UTB. 2002. 362 s., ISBN 80-7318-084-7
- 9) PUJMAN, L. *Cenné papíry problematika zdaňování a účtování*. 1.vydání Brno: Cathy, v.o.s.. 1997. 103 s.. ISBN není
- 10) REJNUŠ, O. *Teorie a praxe obchodování s cennými papíry*. 1. vydání Praha: Computer Press 2001. 257 s. ISBN 80-7226-571-7.
- 11) REJNUŠ, O. *Úvod do teorie finančního trhu*. 1. vydání Brno: MZLU. 2003. 136 s. ISBN 80-7157-724-3.
- 12) REJNUŠ, O. *Základy teorie finančních investic*. 1. vydání Brno: MZLU. 2004. 188 s. ISBN 80-7157-796-0.
- 13) *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník*. (online). 2010 (cit. 2010-04-16). Dostupné z <<http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 14) *Zákon č. 248/1992 Sb, o investičních společnostech a investičních fondech* (online).2010 (cit.2010-04-16). Dostupné z <<http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 15) *Zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový* (online). 2010 (cit.2010-04-16).

- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 16) Zákon č.307/2000 Sb., o v zemědělských skladních listech a zemědělských veřejných skladech (online) 2010 (cit.2010-04-16).
- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 17) Zákon č.190/2004 Sb., o dluhopisech (online) 2010 (cit.2010-04-16).
- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 18) Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví (online) 2010 (cit.2010-04-16).
- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>> Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 19) Zákon č.591/1992 Sb., o cenných papírech (online) 2010 (cit.2010-04-16).
- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>>. Poslední aktualizace 23.3.2010.
- 20) Zákon č.189/2004 Sb., o kolektivním investování (online) 2010 (cit.2010-04-16).
- Dostupné z < <http://www.podnikatel.cz/zakony/>>. Poslední aktualizace 23.3.2010.

ostatní použité zdroje

I 1) <http://www.finance.cz/kapitalovy-trh/podilove-fondy/historie/>

I 2)

http://www.cnb.cz/cs/dohled_fin_trh/zakl_informace_o_fin_sektoru/obchodnici_s_cp/index.html

Seznam grafů:

Graf 1: Hranice produkčních možností

Graf 2: Působení trhů zboží a služeb, trhů výrobních faktorů a finančních trhů v rámci ekonomického systému

Graf 3: Základní členění finančního trhu

Graf 4: Počet obchodníků s cennými papíry v letech 2006 – 2009

Seznam tabulek:

Tab.1: Obchodníci s cennými papíry celkem k datu

Příloha č.1

Použitý účtový rozvrh

Účtová třída 0-Dlouhodobý majetek

01 – Dlouhodobý nehmotný majetek

- 011 – Zřizovací výdaje
- 012 – Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
- 013 – Software
- 014 – Ocenitelná práva
- 015 – Goodwill
- 019 – Jiný dlouhodobý nehmotný majetek

02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

- 021 – Stavby
- 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
- 025 – Pěstitelské celky trvalých porostů
- 026 – Dospělá zvířata a jejich skupiny
- 029 – Jiný dlouhodobý hmotný majetek

03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

- 031 – Pozemky
- 032 – Umělecká díla a sbírky

04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek

- 041 – Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
- 042 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
- 043 – Pořízení dlouhodobého finančního majetku

05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek

- 051 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
- 052 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek

053 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek

06 – Dlouhodobý finanční majetek

061 – Podíly v ovládaných a řízených osobách

062 – Podíly v účetních jednotkách s podstatným vlivem

063 – Ostatní cenné papíry a podíly

065 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti

066 – Půjčky a úvěry – ovládající a řídící osoba, podstatný vliv

067 – Ostatní půjčky

069 – Jiný dlouhodobý finanční majetek

07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku

071 – Oprávky ke zřizovacím výdajům

072 – Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje

073 – Oprávky k softwaru

074 – Oprávky k ocenitelným právům

075 – Oprávky ke goodwillu

079 – Oprávky k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku

08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku

081 – Oprávky ke stavbám

082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí

085 – Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů

086 – Oprávky k dospělým zvířatům a jejich skupinám

089 – Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku

09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku

091 – Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku

092 – Opravná položka k dlouhodobému hmotnému majetku

- 093 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotnému majetku
- 094 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
- 095 – Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek
- 096 – Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
- 097 – Oceňovací rozdíl k nabytému majetku
- 098 – Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku

Účtová třída 1 – Zásoby

11 – Materiál

- 111 – Pořízení materiálu
- 112 – Materiál na skladě
- 119 – Materiál na cestě

12 – Zásoby vlastní výroby

- 121 – Nedokončená výroba
- 122 – Polotovary vlastní výroby
- 123 – Výrobky
- 124 – Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny

13 – Zboží

- 131 – Pořízení zboží
- 132 – Zboží na skladě a v prodejnách
- 139 – Zboží na cestě

15 – Poskytnuté zálohy na zásoby

- 151 – Poskytnuté zálohy na materiál
- 152 – Poskytnuté zálohy na zvířata
- 153 – Poskytnuté zálohy na zboží

19 – Opravné položky k zásobám

- 191 – Opravná položka k materiálu
- 192 – Opravná položka k nedokončené výrobě
- 193 – Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
- 194 – Opravná položka k výrobkům
- 195 – Opravná položka k mladým a ostatním zvířatům a jejich skupinám
- 196 – Opravná položka ke zboží
- 197 – Opravná položka k zálohám na materiál
- 198 – Opravná položka k zálohám na zboží

Účtová třída 2 – Krátkodobý finanční majetek a krátkodobé bankovní úvěry

21 – Peníze

- 211 – Pokladna
- 213 – Ceniny

22 – Účty v bankách

- 221 – Bankovní účty

23 – Krátkodobé bankovní úvěry

- 231 – Krátkodobé bankovní úvěry
- 232 – Eskontní úvěry

24 – Krátkodobé finanční výpomoci

- 241 – Emitované krátkodobé dluhopisy
- 249 – Ostatní krátkodobé finanční výpomoci

25 – Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořízovaný krátkodobý finanční majetek

- 251 – Majetkové cenné papíry k obchodování
- 252 – Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
- 253 – Dluhové cenné papíry k obchodování
- 255 – Vlastní dluhopisy
- 256 – Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držené do splatnosti
- 257 – Ostatní cenné papíry

259 – Pořizovaný krátkodobý finanční majetek

26 – Převody mezi finančními účty

261 – Peníze na cestě

29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

291 – Opravná položka k majetkovým cenným papírům

Účtová třída 3 – Zúčtovací vztahy

31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)

311 – Odběratelé

312 – Směnky k inkasu

313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry

314 – Poskytnuté provozní zálohy

315 – Ostatní pohledávky-dlouhodobé, krátkodobé

32 – Závazky (krátkodobé)

321 – Dodavatelé

322 – Směnky k úhradě

324 – Přijaté zálohy

325 – Ostatní závazky

33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi

331 – Zaměstnanci

333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům

335 – Pohledávky za zaměstnanci

336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění

34 – Zúčtování daní a dotací

- 341 – Daň z příjmů
- 342 – Ostatní přímé daně
- 343 – Daň z přidané hodnoty
- 345 – Ostatní daně a poplatky
- 346 – Dotace ze státního rozpočtu
- 347 – Ostatní dotace

35 – Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva

- 351 – Pohledávky–ovládající a řídící osoba
- 352 – Pohledávky–podstatný vliv
- 353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál
- 354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
- 355 – Ostatní pohledávky za společníky
- 358 – Pohledávky k účastníkům sdružení

36 – Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva

- 361 – Závazky–ovládající a řídící osoba
- 362 – Závazky–podstatný vliv
- 364 – Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
- 365 – Ostatní závazky ke společníkům
- 366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
- 367 – Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
- 368 – Závazky k účastníkům sdružení

37 – Jiné pohledávky a závazky

- 371 – Pohledávky z prodeje podniku
- 372 – Závazky z koupě podniku
- 373 – Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
- 374 – Pohledávky z pronájmu
- 375 – Pohledávky z emitovaných dluhopisů
- 376 – Nakoupené opce
- 377 – Prodané opce

378 – Jiné pohledávky

379 – Jiné závazky

38 – Přechodné účty aktiv a pasiv

381 – Náklady příštích období

382 – Komplexní náklady příštích období

383 – Výdaje příštích období

384 – Výnosy příštích období

385 – Příjmy příštích období

388 – Dohadné účty aktivní

389 – Dohadné účty pasivní

39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování

391 – Opravná položka k pohledávkám

395 – Vnitřní zúčtování

398 – Spojovací účet při sdružení

Účtová třída 4 – Kapitálové účty a dlouhodobé závazky

41 – Základní kapitál a kapitálové fondy

411 – Základní kapitál

412 – Emisní ážio

413 – Ostatní kapitálové fondy

414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků

418 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách

419 – Změny základního kapitálu

42 – Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření

421 – Zákonný rezervní fond

422 – Nedělitelný fond

423 – Statutární fondy

427 – Ostatní fondy

428 – Nerozdělený zisk minulých let

429 – Neuhrazená ztráta minulých let

43 – Výsledek hospodaření

431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení

45 – Rezervy

451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů

459 – Ostatní rezervy

46 – Bankovní úvěry

461 – Bankovní úvěry

47 – Dlouhodobé závazky

471 – Dlouhodobé závazky–ovládající a řídící osoba

472 – Dlouhodobé závazky–podstatný vliv

473 – Emitované dluhopisy

474 – Závazky z pronájmu

475 – Dlouhodobé přijaté zálohy

478 – Dlouhodobé směnky k úhradě

479 – Jiné dlouhodobé závazky

48 – Odložený daňový závazek a pohledávka

481 – Odložený daňový závazek a pohledávka

49 – Individuální podnikatel

491 – Účet individuálního podnikatele

Účtová třída 5 – Náklady

50 – Spotřebované nákupy

501 – Spotřeba materiálu

502 – Spotřeba energie

503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek

504 – Prodané zboží

51 – Služby

511 – Opravy a udržování

512 – Cestovné

513 – Náklady na reprezentaci

518 – Ostatní služby

52 – Osobní náklady

521 – Mzdové náklady

522 – Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti

523 – Odměny členům orgánů společnosti a družstva

524 – Zákonné sociální pojištění a zdravotní pojištění

525 – Ostatní sociální pojištění

526 – Sociální náklady individuálního podnikatele

527 – Zákonné sociální náklady

528 – Ostatní sociální náklady

53 – Daně a poplatky

531 – Daň silniční

532 – Daň z nemovitosti

538 – Ostatní daně a poplatky

54 – Jiné provozní náklady

541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

542 – Prodaný materiál

543 – Dary

544 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení

545 – Ostatní pokuty a penále

546 – Odpis pohledávky

548 – Ostatní provozní náklady

549 – Manka a škody

55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti

- 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 552 – Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
- 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
- 555 – Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
- 557 – Zúčtování oprávk k oceňovacímu rozdílu a k nabytému majetku
- 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek
- 559 – Tvorba a zúčtování opravných položek

56 – Finanční náklady

- 561 – Prodané cenné papíry a podíly
- 562 – Úroky
- 563 – Kurzové ztráty
- 564 – Náklady z přecenění cenných papírů
- 565 – Náklady z dlouhodobého finančního majetku
- 566 – Náklady z krátkodobého finančního majetku
- 567 – Náklady z derivátových operací
- 568 – Ostatní finanční náklady
- 569 – Manka a škody na finančním majetku

57 – Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti

- 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv
- 579 – Tvorba a zúčtování opravných položek

58 – Mimořádné náklady

- 581 – Náklady na změnu metody
- 582 – Manka a škody
- 584 – Tvorba a zúčtování rezerv
- 588 – Ostatní mimořádné náklady
- 589 – Tvorba a zúčtování opravných položek

59 – Daně z příjmů a převodové účty a rezerva na daň z příjmů

- 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti–splatná
- 592 – Daň z příjmů z běžné činnosti–odložená
- 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti–splatná
- 594 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti–odložená
- 595 – Dodatečné odvody daně z příjmů
- 596 – Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
- 597 – Převod provozních nákladů
- 598 – Převod finančních nákladů
- 599 – Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů

Účtová třída 6 – Výnosy

60 – Tržby za vlastní výkony a zboží

- 601 – Tržby za vlastní výrobky
- 602 – Tržby z prodeje služeb
- 604 – Tržby za zboží

61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti

- 611 – Změna stavu nedokončené výroby
- 612 – Změna stavu polotovarů
- 613 – Změna stavu výrobků
- 614 – Změna stavu zvířat

62 – Aktivace

- 621 – Aktivace materiálu a zboží
- 622 – Aktivace vnitropodnikových služeb
- 623 – Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
- 624 – Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

64 – Jiné provozní výnosy

- 641 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 642 – Tržby z prodeje materiálu
- 644 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení
- 646 – Výnosy z odepsaných pohledávek
- 648 – Jiné provozní výnosy

66 – Finanční výnosy

- 661 – Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
- 662 – Úroky
- 663 – Kurzové zisky
- 664 – Výnosy z přecenění cenných papírů
- 665 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
- 666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku
- 667 – Výnosy z derivátových operací
- 668 – Ostatní finanční výnosy

68 – Mimořádné výnosy

- 681 – Výnosy ze změny metody
- 688 – Ostatní mimořádné výnosy

69 – Převodové účty

- 697 – Převod provozních výnosů
- 698 – Převod finančních výnosů

Účtová třída 7 – Závěrkové a podrozvahové účty

70 – Účty rozvažné

- 701 – Počáteční účet rozvažný
- 702 – Konečný účet rozvažný

71 – Účet zisků a ztrát

- 710 – Účet zisků a ztrát

75 až 79 – Podrozvahové účty

Účtové třídy 8 a 9 – Vnitropodnikové účetnictví